

1100
256921

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
ІНСТЫТУТ МОВАЗНАЎСТВА імя ЯКУБА КОЛАСА

БЕЛАРУСКІ РЭСПУБЛІКАНСКІ ФОНД
ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

**БЕЛАРУСКАЯ МОВА І МОВАЗНАЎСТВА НА
РУБЯЖЫ ПІ ТЫСЯЧАГОДДЗЯ**

(Матэрыялы навуковай канферэнцыі,
прысвечанай 70 годдзю Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа
і НАН Беларусі, 2-3 лістапада 1999 г.)

Мінск
Выдавецтва «Права і эканоміка»
2000

3. Жураўскі А.І. Дыялектызмы і архаізмы ў беларускай мове // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры: Тэзісы дакладаў II рэспубліканскай навуковай канферэнцыі 25 – 26 верасня 1980 г. – Гомель, 1980. – С. 63.

4. Шакун Л. Моўныя арыентацыі і словаўтваральны працэс // Беларусь паміж Усходам і Захадам. – Мн., 1997. – С. 122.

Н.У. Чайка

ЭЛІПТЫЧНЫЯ КАНСТРУКЦЫІ Ў СІСТЭМЕ ФУНКЦЫЯНАЛЬНА-СЕМАНТЫЧНЫХ ПАЛЁЎ

Праблема няпоўнастаўных канструкцый набывае асаблівую актуальнасць у сучасным сінтаксісе. Застаецца спрэчным пытанне аб структуры названых канструкцый. Ды і пытанне аб выходнай мадэлі названых канструкцый да канца не вырашана. Таму апошнім часам узрастае цікавасць вучоных да праблемы аб'яднання няпоўнастаўных канструкцый у функцыянальна-семантычныя палі.

Аналіз граматычнай і семантычнай структуры эліптычнага сказа дазволіў зрабіць выснову аб двухсастаўнасці іх мадэлі. Эліптычныя канструкцыі з'яўляюцца неабходнай мадыфікацыяй двухсастаўнага сказа. Калі эліптычны сказ разглядаць як мадыфікацыю поўнага, то і значэнне эліпсаванага дзеяслова будзе знаходзіцца на перыферыі адносна асноўнага. Сукупнасць падобных значэнняў утварае **семантычнае поле**, а сукупнасць сінтаксічных адзінак у межах данага значэння – **функцыянальна-семантычнае поле**. Паняцце **поле** прыйшло ў сінтаксіс з лексікалогіі і аб'ядноўвае адзінкі, якія характарызуюцца аднаасцю значэння, структуры ці функцыі. Сінтаксічныя адзінкі здольны ўтвараць вялікае мноства розных палёў. Тып поля залежыць ад таго, што пакладзена ў яго аснову: структура, значэнне ці функцыі.

Найбольш пашыранымі ў мастацкай літаратуры з'яўляюцца сказы са значэннем перамяшчэння. Мноства камбінацый кампанентаў семантычнай структуры дае магчымасць эліптычнаму сказу набываць як дамінантнае значэнне перамяшчэння, якое з'яўляецца стылістычна нейтральным і не мае сэнсавых адценняў, так і перыферыйнае, стылістычна афармленае. У творах мастацкай літаратуры такія выпадкі сустракаюцца тады, калі сам рух з'яўляецца неактуальным ці сэнсава не выдзяляецца.

Сказы Паўтараю: *санінструктар, вы – з забінтованай галавой, павозачны і вы, -- ківае ён у бок немца, – за мной!* (В.Быкаў); *Можна да вас, хазяін? Трошкі абагрэцца?* (В.Быкаў); *Кладзіце на воз Ціхановіча. І цераз грэблю* (В.Быкаў); *А вы – к малатарні. У гумно* (І.Мележ); *Куды ёто, кумо-чак?* (І.Мележ); *Я – да Чарнаштана* (І.Мележ); *Давайце ў хату* (І.Мележ); *Яўхім! – навясіў голас стары Корч. Пасля паўзы ён запытаў строга: – Ты*

куды? (І.Мележ); *Хай хто-небудзь спачатку адзін, як бы ў разведку. А пасля другі. Каб не абоім адразу* (В.Быкаў) характарызуюцца агульнай семантыкай перамяшчэння. На дамінантны характар апушчанага дзеяслова [ісці], [ехаць] указвае той факт, што яны маюць шырокае спалучальнае магчымасці з другім і трэцім актантамі, якія абазначаюць прамы і непрамы аб'ект дзеяння ці асобу: *вы, за мной, да вас*; з сірканстантамі месца: *к малатарні, у гумно, у хату, цераз грэблю*; з першым актантам – утваральнікам дзеяння: *я, вы, мы і іншыя*. Словаформы, з якімі спалучаецца эліпсаваны дзеяслоў, з'яўляюцца семантычна блізкімі і характарызуюць яго.

Значэнне перамяшчэння (як паказалі назіранні) у падобнага роду сказах можа набываць адценне як заповоленасці, так і хуткасці – у залежнасці ад функцыянальнага прызначэння адзінак. Сказы *Калі б не вайна гэта, пакорнаўся б дзянёк у садзе, сонца на захад – сам дадому...* (А.Макаёнак); *Можна гэтак жа разам сядзем заўтра ў санітарную машыну і – у тыл, прэч ад танкаў, агню і бяспонных трывог* (В.Быкаў); *Значыць, я – да камандзіравай зямлянкі і ўжо ні прыступках чую: размова сур'ёзная* (В.Быкаў); *Надакучьле ўжо андраваць. Два-тры дні пастаім і зноў на новае месца. Горш чыгін* (А.Макаёнак); *Значыць, я – вольны казак? Магу на ўсе чатыры?* (А.Макаёнак) перадаюць няхуткае, павольнае перамяшчэнне, рэальнае і ірэальнае. Прыведзеныя сказы нагадваюць хутчэй філасофскія разважанні, у якіх згадваецца пра дзеянне, што мае адбыцца. Названае адценне ўтвараецца дзякуючы элементам тэксту – паралелізму структуры дзеяслоў *пакорнаўся* можа ўжывацца паралельна з дзеясловам, які перадае няхуткае перамяшчэнне – *паплёўся, не спяшаючыся пайшоў, паплаўся*. Апаздальны стыль таксама спрыяе заповоленасці працэсу: персанаж павольна, не спяшаючыся, задумлена перадае інфармацыю другому персанажу. Данае адценне значэння з'яўляецца перыферычным у пачыненні да цэнтральнага. У адрозненне ад дамінантнага такое значэнне характарызуецца меншай частотай ужывання, нетыповасцю падобнага значэння для эліптычных сказаў.

Падобныя сказы могуць абазначаць і хуткае перамяшчэнне ў прасторы.

Так! Васюкоў! -- клікнуў мяне камандзір роты! – Забірай немца, параненых і – у санроту (В.Быкаў); *Ну, што стоўпіліся? Цімошын -- над каня!.. Ты, пісар, – на той бок, за сірту! Адбівацца будзем* (В.Быкаў); *Гамзюк, бары першы ўзвод – і ўніз!* (В.Быкаў); *Цяпер усё стала панятна, Пятрок борздзенька надзеў кажушок у рукавы, адчыніў дзверы і ў сенцы* (В.Быкаў); *А гэта чартоўка ні кроку ад мяне. Адарваўся ад той ды ў райком. А сакратар мяне да вас* (А.Макаёнак); *А куды іх нясе, ажно курыць нясок – ды на выстаўку ўсе ў Чырвон-гарадок* (П.Броўка).

На хуткасць руху ўказваюць наступныя факты:

а) паралелізм структур: *Пятрок бордзенька надзеў кажущок і [хуценька выйшаў] у сенцы; А куды іх нясе.., ды на выстаўку [імчацца] ўсе ў Чырвон-гарадок;*

б) інтанацыя і агульны змест паведамлення: *Збірай параненьх і [хутка ідзі] ў санроту! Ты [бяжы] на той бок, за сцірту!*

Значэнне хуткага перамяшчэння таксама знаходзіцца на перыферыі поля перамяшчэння. Паміж альтэрнатыўнымі (маруднае - хуткае перамяшчэнне), вялікі дыяпазон адценных значэнняў. Ужываюцца яны ў мастацкім тэксце як жанрава-стыльёвыя сродкі.

Значэнне руху эліптычнага сказа з усімі яго адценнямі можна разглядаць як парадыгматычнае семантычнае поле, у якое ўваходзяць усе лексемы са значэннем перамяшчэння. Названае значэнне “праяўляецца” ў аналізуемых канструкцыях дзякуючы тэкставым і экстралінгвістычным фактарам – лінейна, а потым выбіраецца адно з цэнтральных ці перыферыйных адценняў значэння ў залежнасці ад кансітуацыі – парадыгматычна (вертыкальна). Усе гэтыя функцыянальна-семантычныя разнавіднасці эліптычных канструкцый можна аб’яднаць у семантычныя палі.

Тэрмінам *поле* прынята абазначаць сукупнасць моўных адзінак (галоўным чынам лексічных), якія характарызуюцца блізкасцю значэнняў. Але апошнім часам назіраецца тэндэнцыя да выкарыстання паняцця *поле* і пры аналізе з’яў іншых узроўняў мовы: фаналогіі, марфалогіі, словаўтварэння, сінтаксісу. Калі ў фарміраванні нейкага значэння прымаюць удзел адзінкі розных моўных узроўняў, то сістэму кваліфікуюць як функцыянальна-семантычнае поле. Функцыянальна-семантычнае поле з’яўляецца камбінаваным утварэннем, у яго ўваходзяць адзінкі розных узроўняў мовы, якія ўзаемадзейнічаюць паміж сабой на аснове агульнай функцыі і катэгарыяльнай семантыкі. У прааналізаваных эліптычных сказах такой агульнай катэгарыяльнай семантыкай з’яўляецца перамяшчэнне ў прасторы, фізічнае дзеянне ці маўленчыя працэсы.

Г.К. Чахоўскі

КАГНІТЫЎНАЯ СІСТЭМА ТЭКСТУ

Вывучэнне кагнітыўнай прасторы тэксту і яго прагматычнага патэнцыялу набывае усё большую актуальнасць. Да гэтага гэтаму рэчышчы далучаюцца не толькі лінгвісты, але і прадаўжэнні іншых антрапалагічных навук.

Кагнітыўная сістэма – гэта ментальны кантынуум, які складаецца з мноства ментальных схем, што спалучаюцца паміж сабой паводле “закона сетак”. *Ментальныя схемы* – гэта ўтварэнні рознай ступені складанасці і рознага характару спалучэння. Складанасць ментальнай схемы вызначаецца

ца наяўнасцю ў ёй *стандартных і другасных* ментальных вузлоў. Характар спалучэння складнікаў будзе цікавіць нас толькі з аднаго боку – з пункту гледжання *скіраванасці* сувязі, якая дазваляе размежаваць ментальныя схемы на *статычныя і дынамічныя*.

Што ж трэба зрабіць, каб партнёр па камунікацыі “знайшоў” *патрэбны* прамоўцу ментальны вузел? Дзеся гэтага камунікант выконвае, як правіла, шэраг мэтанакіраваных дзеянняў, якія вынікаюць з яго намераў. *Намер* – гэта пэўны стан кагнітыўнай сістэмы, адлюстраваны ў актывізацыі глабальнай ментальнай схемы “жаданне”, якая накладваецца на ўсе астатнія актывізаваныя ў гэты момант ментальныя схемы. Менавіта актывізаваная схема “жаданне” прымушае камуніканта рабіць інтуітыўны пошук найбольш аптымальных сродкаў рэалізацыі.

Мы будзем уяўляць кагнітыўную прастору тэксту ў выглядзе пэўным чынам уладкаваных кадыфікаваных знакаў, якія пры дапамозе працэсу выказвання разгортваюцца ў *дыкурс* – тэкст у сацыяльным кантэксце, які стварае ўяўленне пра ўдзелнікаў і ўмовы камунікацыі або выказвання, якое разглядаецца з пункту гледжання механізма-стваральніка.

Згодна з кагнітыўна-вытарычнай метадыкай аналізу тэксту, дыкурс грунтуецца на ключавых бінарных апазіцыях ідэй, адзін элемент якіх мае пазітыўную канатэцыю, а другі – негатыўную. Механізм пераканання (імкнення да роля лідэра камунікацыі) абапіраецца на прыцып апазітыўнаці (большая ўвага надаецца станоўчым элементам) і з’яўляецца своеасаблівым тыпам “маўленчай зброі”.

У пункту гледжання актывізаваных кагнітыўных структур, апазіцый ідэй уяўляюць пэўныя *фрэймы* – наборы слоў, кожнае з якіх абазначае частку або аспект пэўнай канцэптуальнай або акцыянальнай супольнасці. Фрэйм можа разумецца таксама як сістэма канцэптаў, суадносных такім чынам, што адэкватнае тлумачэнне аднаго з іх робіцца ўмовай адэкватнага тлумачэння ўсёй структуры, у якую ўваходзіць гэты канцэпт. Фрэйм – гэта веды пра аб’екты і падзеі, якія могуць уключаць больш дробныя кампаненты – *слоты*.

Бінарныя апазіцыі ідэй рэалізуюцца ў выглядзе кагнітыўных правілаў – мадэляў, якія рэгулююць дзейнасць суб’екта згодна са зместам пазітыўных элементаў апазіцый або, наадварот, скіроўваюць яго намаганні на знішчэнне негатыўных характарыстык, выражаных другім членам бінарнай апазіцыі. Гэтыя кагнітыўныя ўстаноўкі набываюць форму метафары і складаюць другі ўзровень тэксту – так званы *міні-дыкурс*. Канцэптуальныя метафары ствараюць спосаб светапогляду чалавека, таму дыкурс пэўнага аўтара разгортваецца праз такія метафары, якія адлюстроўваюць яго карціну свету.

Канцэптуальныя метафары маюць форму прапазіцый – адзінак значэння, якія фарміруюць тэму выказвання ў форме простага апавядальнага сказа. Адна з’ява робіцца падобнай да другой праз механізм

жадалі: "Спарня ў дзяжу, сын на вясну!"(178), "Спорня ў дзяжу! – Сто рублёў у машну! – А табе сына ў вясну!"(178).

Як адзначаюць даследчыкі беларускай культуры, вясне беларусы надаюць найбольшую ўвагу з усіх чатырох пораў года, бо вясна – гэта абуджэнне і абнаўленне прыроды пасля доўгай зімы і пачатак сезонных работ. Думы і надзеі чалавека ў гэты час прасякнуты разважаннямі аб будучым ураджай, спрыяльным надвор'і, пладавітасці зямлі. Магчыма, таму ў беларусаў існаваў звычай вітання вясны:

"На гэты вялікдзень Алесь добра падгуляў. Дома, пасля дадаў яшчэ ў аднаго і другога дзядзькі. Адмаўляўся, але тыя змусілі пачаставацца. Грэх, казалі, не выпіць на вялікдзень, не прывітаць вясну, работу ў полі, цёплыя, вясёлыя ды жыццярэдасныя дні"³.

У беларускай традыцыі існуюць маўленчыя этыкетныя формулы вітання, якія ўжываюць, калі звяртаюцца да людзей, занятых пэўнай працай на працягу земляробчага цыкла: да сейбітаў ("Зарадзі бог!" (176), "Расці, расці, жыцейка, каласістая, караністая і ўмалотная!" (177), "У зямлю зярнамі, у гумно тарпамі!" (177)), жней ("З коласа асьміна, з зярнятка – аладка!" (176)), тых, хто сушыць, малоціць збожжа ("Умалотна вам!" (177), "Перанёс бог цераз сярпок, перанясі, божа, цераз душок і цапок" (176)), жанчын, якія рашчыняюць, мясяць і пякуць хлеб ("Падходна вам! (178), "Багат на ўчын!" (177), "У печ комам (камом), з печы волам (валом)" (178) і інш.).

Такім чынам, можна сцвярджаць, што формулы маўленчага этыкету ўвабралі ў сябе менталітэт (спосаб мыслення) нашых продкаў, таму з'яўляюцца багатым матэрыялам для вызначэння асаблівасцей і заканамернасцей у нацыянальна адметным успрыманні руху часу беларусамі.

Літаратура:

¹Выслоўі. Мн., 1979. С.173.

У далейшым этыкетныя формулы, якія прыводзяцца па гэтым выданні, маюць пазначэнне старонкі ў дужках.

²Человек и природа: Мифологические представления славян (на материале благопожеланий со структурой устойчивого сравнения) // Вопросы функциональной грамматики. Гродно, 1998. С.80.

³Далідовіч Г. Гаспадар-камень. Карпок А. Пушчанская Адысея. Мн., 1996. С.253.

ЗМЕСТ

А.С. Аксамітаў

МОВА І ФУНКЦЫЯНАЛЬНЫ СТЫЛЬ БЕЛАРУСКАГА ФАЛЬКЛОРУ 5

А.А. Акуленка

ПАРАЎНАЛЬНЫ АНАЛІЗ АДНОЙ ТЭМАТЫЧНАЙ ГРУПЫ ЛЕКСІКІ (на матэрыяле назваў адзення ў рускай і беларускай мовах) 7

У.В. Анічэнка

АКТУАЛЬНАЯ ПРАБЛЕМА БЕЛАРУСКАЙ ЛЕКСІКАГРАФІІ.... 8

Г.У. Арашонкава

З ГІСТОРЫІ КАДЫФІГАЦЫ ГРАМАТЫЧНЫХ ФОРМ У БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ (р. дн. і склон множнага ліку назоўнікаў ніякага роду) 11

А. М. Астанчук

МОВА РУСКІХ ПРАКЛАДАЎ МІНІАЦЮР ЯНКІ БРЫЛЯ ("Свежасць") 13

З.І. Бадзевіч, Г.П. Трайкоўская

ФАГМАЛЬБА-СЕМАНТЫЧНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ АД'ЕКТЫВАЎ З ПРЭФІКСАМІ ЛАЦІНСКАГА ПАХОДЖАННЯ Ў СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ..... 16

Е.Г. Балыніна

О СТЕПЕНИ БЛИЗОСТИ ВОСТОЧНОСЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ В ОБЛАСТИ ЛЕКСИКИ 19

Г. Басава

ЛІНГВАКУЛЬТУРАЛАГІЧНАЕ АСЭНСАВАННЕ МАСТАЦКІХ ТЭКСТАЎ ЯНКІ КУПАЛЫ Ў ЗАМЕЖНАЙ АЎДЫТОРЫІ 21

Ж.Я. Белакурская, Л.І. Сямешка

ПЫТАННІ МОВЫ І КУЛЬТУРЫ МАЎЛЕННЯ Ў ТВОРЧАЙ СПАДЧЫНЕ ЯКУБА КОЛАСА 24

І.У. Будзько

ПОЛІКАНФЕСІЯНАЛЬНЫ ХАРАКТАР РЭЛІГІЯНАЙ ЛЕКСІКІ СТАРАБЕЛАРУСКАЙ МОВЫ 27

<i>М.Г. Булахаў</i>	
ВАРЫЯНТНАСЦЬ МОЎНЫХ СРОДКАЎ У КУПАЛАЎСКІХ ПЕРАКЛАДАХ «СЛОВА О ПЛЪКУ ИГОРЕВЕ»	30
<i>І.Л. Бурак</i>	
СТЫЛІСТЫЧНАЯ РОЛЯ ЗЛУЧАЛЬНЫХ ЗЛУЧНИКАЎ У МОВЕ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ	33
<i>С.А. Важнік</i>	
ФУНКЦЫЯ НАВАННЕ ТРАНЗІТЫЎНАЙ МАДЭЛІ Ў БЕЛАРУСКАЙ І ПОЛЬСКАЙ ЛІТАРАТУРНЫХ МОВАХ	35
<i>Г.Ф. Вейтарт</i>	
СЕМАНТЫЧНЫ КЛАС «КОЛЕРЫ» Ў ТЭМАТЫЧНЫМ ДЫФЕРЭНЦЫРАВАНЫМ БЕЛАРУСКА-РУСКІМ СЛОЎНІКУ	38
<i>Л.Ц. Выгонная</i>	
ДА ВЫВУЧЭННЯ СТЫЛЯВОЙ ДЫФЕРЭНЦЫЯЦЫІ ВУСНАГА МАЎЛЕННЯ	41
<i>Л.А. Гадуйка</i>	
СПЕЦЫФІКА СЛОВАЎТВАРАЛЬНЫХ ГНЁЗД СКЛАДАНЫХ СЛОЎ	43
<i>А.А. Гіруцкі</i>	
АСНОЎНЫЯ ТЭНДЭНЦЫІ СУЧАСНАГА МОВАЗНАЎСТВА	46
<i>Е.Н. Горегляд</i>	
СПОСОБЫ ОБ'ЯСНЕННЯ ІНФОРМАЦЫІ (на прымере глаголов рэчы беларускага і рускага языков)	48
<i>А.П. Груцо</i>	
ЯЗЫК В ЕГО РАЗВІТТІІ ВО ВРЕМЕНИ И ПРОСТРАНСТВЕ	51
<i>А.А. Дзячэня</i>	
ІНШАМОЎНЫЯ СЛОВЫ Ў СУЧАСНАЙ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЙ ЛЕКСЫЦЫ	56
<i>І.Г. Дода</i>	
АБ СТРУКТУРЫ ЛСГ ДЗЕЯСЛОВАЎ СА ЗНАЧЭННЕМ ІНТЭЛЕКТУАЛЬНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ Ў БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ	59
<i>Н.П. Еўсіевіч</i>	
АСАБЛІВАСЦІ АКЦЭНТУАЦЫІ ПАРАЛЕКС-ІНФІНІТЫВАЎ	61

<i>В.С. Евчик</i>	
ПРИКЛАДНЫЕ АСПЕКТЫ ФОНОЛОГИИ В СОВРЕМЕННОЙ МЕДИКО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ	63
<i>А.І. Жураўскі</i>	
КАРЫСНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА	69
<i>С.М. Запрудскі</i>	
З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛЕКСІКАГРАФІІ 1930-ых ГАДОЎ: ДВУХТОМНЫ РУСКА-БЕЛАРУСКІ СЛОЎНІК	72
<i>І.У. Капіцэня</i>	
ДА АНАЛІЗУ СЛОВАЎТВАРАЛЬНАГА ЛАНЦУЖКА ЯК КОМПЛЕКСНАЙ АДЗІНКІ ДЭРЬВАЦЫІ	74
<i>І.У. Кандрацэня</i>	
ПРЭФІКСАЛЬНЫЯ НАЗОВЫ І З НУЛЯВЫМ СУФІКСАМ У РУСКАЙ І БЕЛАРУСКАЙ МОВАХ	76
<i>І.Л. Капылоў</i>	
ПРЫРОДНА-ГЕАГРАФІЧНАЯ ЛЕКСІКА Ў АЙКАНІМІІ БЕЛАРУСКІХ ПЕРАВАВЫХ ПОНІКАЎ ХУ – ХУІІІ стст.	78
<i>В.М. Касцючы</i>	
СІНАНІМІЯ ЧАЗОЎНІКАЎ, АДПАВЕДНЫХ ЗАМЕННІКАМ НАРОДНА-ДЫЯЛЕКТНЫХ ФРАЗЕАЛАГІЗМАЎ	81
<i>А.К. Кіклевіч</i>	
АКТУАЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ СЕМАНТЫКІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ	84
<i>А.А. Кірду</i>	
СЛОВАЎТВАРАЛЬНЫЯ ГНЁЗДЫ ТЭМПАРАЛЬНАЙ ЛЕКСІКІ Ў БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ	87
<i>У.А. Кошчанка</i>	
БЕЛАРУСКІЯ НАЗВЫ ЧАРНІЦ НА АГУЛЬНАСЛАВЯНСКІМ ФОНЕ	90
<i>Л.П. Кунцэвіч</i>	
НАМІНАЦЫІ РАСЛІН У БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ГАВОРКАХ	92

<i>В.М. Курцова</i> П.А. БУЗУК: ЛЯ ВЫТОКАЎ ЛИНГВІСТЫЧНАЙ ГЕАГРАФІІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ.	95
<i>І.Я. Лепешаў</i> ПРА АСОБНЫЯ ВЫКЛЮЧЭННІ З ПРАВІЛА	98
<i>Л.А. Ліхадзіеўская</i> ГУТАРКОВЫ СТЫЛЬ У ВУСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ.....	101 ✓
<i>А.А. Лукашанец</i> КОЛЬКАСНЫ КРЫТЭРЫЙ ГРАМАТЫЧНАЙ МАРКІРОЎКІ СЕМАНТЫЧНЫХ АБ'ЕКТАЎ СЛОВАЎТВАРЭННЯ	103
<i>І.І. Лучыц-Федарэц</i> СЛАВІСТЫЧНЫЯ І ЭТЫМАЛАГІЧНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ НА БЕЛАРУСІ Ў 20-30 гг. ХХ ст.	106
<i>В.М. Ляшук</i> БЕЛАРУСКАЯ І СЛАВАЦКАЯ ФАНЕТЫЧНЫЯ СІСТЭМЫ Ў КАМУНІКАТЫЎНА-ПРАГМАТЫЧНЫМ АСВЯТЛЕННІ.....	110
<i>Р.М. Малько</i> АБ АСПЕКЦЕ НЕРЭГУЛЯРНЫХ ЗМЯНЕННЯЎ У ЭТЫМАЛОГІІ	113
<i>Л.А. Мельнікава</i> СЛОВАЎТВАРЭННЕ КОЛЬКАСНЫХ ЛІЧЭБНІКАЎ У БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ	115
<i>П.А. Міхайлаў</i> АСАБЛІВАСЦІ НАЦЫСКУ НАЗОЎНІКАЎ МУЖЧЫНСКАГА РОДУ Ў АДНОЙ ГАВОРЦЫ ГРОДЗЕНШЧЫНЫ.....	118
<i>Л.П. Морозова</i> ИНДИВИДУАЛЬНАЯ (СВОБОДНАЯ) ВАРИАТИВНОСТЬ РЕЧЕВОЙ МЕЛОДИКИ И ПРОБЛЕМА ЕЕ ИЗУЧЕНИЯ.....	120
<i>А.Р. Мурашка</i> РАЗВАЖАННІ НАД ДЫЯЛЕКТНАЙ ЛЕКСІКАЙ	124
<i>А.І. Наркевіч</i> СЛОЎНІК МОВЫ ПАПАЎНЯЕЦА	127
<i>В.М. Нікалаева</i> НЯПОЎНАГАЛОССЕ Ў СТРУКТУРЫ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ....	129

<i>Н.В. Паляшчук</i> КРЫНІЦЫ ФАРМІРАВАННЯ І СПАСАБЫ ЎТВАРЭННЯ ТЭРМІНАЛАГІЧНЫХ НАЗВАЎ У "ТРЫБУНАЛЕ" (1586).....	132
<i>А.К. Пекач</i> ДА СЕМАНТЫКІ АКАЛІЧНАСНЫХ ПРЫСЛОЎЯЎ МЕСЦА.....	135
<i>С.С. Пераходзька</i> АСАБОВЫЯ СУБСТАНТЫВЫ СЛОВАЎТВАРАЛЬНАЙ КАТЭГОРЫІ 'СУБ'ЕКТЫЎНАЙ АЦЭНКІ' Ў МОВЕ МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ХІХ ст.	137
<i>О.Б. Переход</i> ГЛАГОЛЫ, ОБОЗНАЧАЮЦІЕ ДВИЖЕНИЕ ПО ВОЗДУХУ, В БЕЛОРУССКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ	140
<i>А.А. Радзевіч</i> ПРАСТОРА-ЧАС ЯК АСЛОВА ТЭКСТАВАЙ ДЗЕЙНАСЦІ.....	142
<i>Т. Р. Рамза</i> НАДЗЁННЫЯ СТЫГАННІ БЕЛАРУСКАЙ ЛИНГВІСТЫКІ	145
<i>С.Я. Рапацэвіч</i> КААРДЫНАЦЫЯ КАМПАНЕНТАЎ ПРЭДЫКАТЫЎНАГА СКАЗА Ў ПРАЖСКИХ ВЫДАННЯХ Ф. СКАРЫНЫ.....	147
<i>М.А. Раткэвіч</i> ПОЛЬСКИЙ ЯЗЫК В СФЕРЕ ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ... ..	150
<i>Е. П. Русак</i> МЕСЦА МАРФАНАЛОГІІ Ў ЛИНГВІСТЫЧНЫМ АПІСАННІ	153
<i>Н.Д. Салдаценка</i> АБ РОЛІ АКТУАЛІЗАВАННЫХ КАНСТРУКЦЫЙ У СІНТАКСІЧНАЙ АРГАНІЗАЦЫІ МАЎЛЕННЯ.....	155
<i>А.А. Станкевіч, Л.П. Кузьміч</i> ТВОРЧАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА.....	158
<i>В.Д. Старычонок</i> РАЗНАВІДНАСЦІ ЎНУТРАНАЙ ПОЛІСЕМІІ Ў ДЫЯЛЕКТНАЙ МОВЕ	160
<i>В.І. Сянкевіч</i> АДЧУЖАЛЬНАЯ КВАНТЫФІКАЦЫЯ І ПРАГМАТЫКА ВЫКАЗВАННЯ.....	163

Л.М. Сянчук

СТЫЛЯВАЯ АДМЕТНАСЦЬ МАСТАЦКАГА МАЎЛЕННЯ 165

Т.А. Траханкіна

СОЦЫЯЛІНГВІСТЫЧНЫЯ АСПЕКТЫ (АСАБЛІВАСЦІ) ВЫКАРЫСТАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў ШКОЛЬНЫМ АСЯРОДДЗІ 168

Т.М. Трухан

БЕЛАРУСКІЯ НАЗВЫ ПАНАЖОЎ І ІХ ГЕАГРФІЯ 170

А.К. Усціновіч

ІМЯ, ФОРМА І ВАРЫЯНТ 174

Е.А. Ушакова

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЖАРГОННОЙ ЛЕКСИКИ В РУССКОЯЗЫЧНЫХ ТЕКСТАХ БЕЛОРУССКИХ ГАЗЕТ 177

К.Л. Хазанава

АКТУАЛЬНЫЯ ПЫТАННІ ПЕРАКЛАДУ НЕКАТОРЫХ ЛЕКСІКА-ГРАМАТЫЧНЫХ ГРУП ЛЕКСІКІ 180

Л.Г. Хартановіч

СЛОВА І КАНТЭКСТ 183

А.М. Харчанка

СЕМАНТЫЧНЫЯ ФУНКЦЫІ СІНОНІМАЎ У ТВОРАХ КУЗЬМЫ ЧОРНАГА 185

К.У. Хвагіна

ЭКЗАТЫЗМЫ Ў ІХТЫЯЛАГІЧНАЙ НАМЕНКЛАТУРЫ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ XVI-XVIII СТАГОДДЗЯЎ 187

І.М. Хлусевіч

МАРФАЛАГІЧНЫЯ ВАРЫЯНТЫ ФРАЗЕЛАГІЗМАЎ 188

Г.К. Ціванова

НАЗВЫ ГРАШОВЫХ АДЗІНАК У СТАРАБЕЛАРУСКАЙ МОВЕ 191

А.І. Цімашэнка

АБ УПЛЫВЕ САЦЫЯЛЬНА-ПАЛІТЫЧНЫХ ФАКТАРАЎ НА ЛЕКСІЧНУЮ СІСТЭМУ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ 192

Г.А. Цыхун

ПЯТРО БУЗУК І СЛАВІСТЫКА 20-30-х ГАДОЎ (штрыхі да навуковай біяграфіі) 193

А.А. Чабатар

АКАЗІЯНАЛІЗМЫ Ў МОВЕ МАСТАЦКІХ ТВОРАЎ 202

І.У. Чайка

ЭЛІПТЫЧНЫЯ КАНСТРУКЦЫІ Ў СІСТЭМЕ ФУНКЦЫЯНАЛЬНА-СЕМАНТЫЧНЫХ ПАЛЁЎ 206

К. Чахоўскі

КАГНІТЫЎНАЯ СІСТЭМА ТЭКСТУ 208

І.І. Шаблоўскі

АЗНАЧЭННЕ ЛЕКСІЧНАЙ КАТЭГОРЫІ Ў СВЯЗІ З СІСТЭМНЫМ АПІСАННЕМ ЛЕКСІКІ 211

І.С. Шакун

РЭАЛІЗАЦЫЯ СТАРАЖЫТНІХ ТЫПАЎ СКЛАНЕННЯ Ў ТВОРАХ КІРЫЛЫ ТУРАЎСКАГА 214

Р. Шкраба, І.У. Гарустовіч

СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫЧНЫЯ ПАРАМЕТРЫ БЕЛАРУСКАЙ ЛЕКСІКІ Ў СУПАСТАЎЛЕННІ 217

П.П. Шуба

ПРАБЛЕМЫ НАМАТЫЎНАГА СЛОЎНІКА 219

Р.С. Шумчы

УВАСАМЛЕННЕ (АДУХАЎЛЕННЕ) У МАСТАЦКІХ ТВОРАХ В. АДАМЧЫКА 222

К. Шэрбін

ВЕРНЫЯ НАВУКОВЫЯ АКАДЭМІ І ПЕРШЫЯ АКАДЭМІЧНЫЯ СЛОЎНІКІ 225

А. Якалцэвіч

МНАГАЗНАЧНАСЦЬ ПРЫКАЗАК 228

А. Ялоўская

НАЗВЫ ІНФЕКЦЫЙНЫХ ЗАХВОРВАННЯЎ У СТАРАБЕЛАРУСКАЙ МОВЕ 14-18 стст. 231

Ю. Яницкая

ГЛАГОЛЫ ВОЛНЕНИЯ (на матэрыяле беларускага і рускага языков) 233

А.І. Яновіч

ФІГУРЫ МАЎЛЕННЯ І ПАЭТЫКА БЕЛАРУСКІХ
ФАЛЬКЛОРНЫХ ТЭКСТАЎ

240

С.А. Янушкевіч

УНУТРЫСІСТЭМНЫЯ ТРАНСФАРМАЦЫ АЙКОНІМАЎ
ЗАХОДНЯЙ ГРОДЗЕНШЧЫНЫ

242

Э.В. Ярмоленка

АСАБЛІВАСЦІ ЎЖЫВАННЯ ВЫНАСНЫХ ЛІТАР У «ХРОНІЦЫ»
М.СТРЫЙКОЎСКОГА

245

І.І. Яўменава

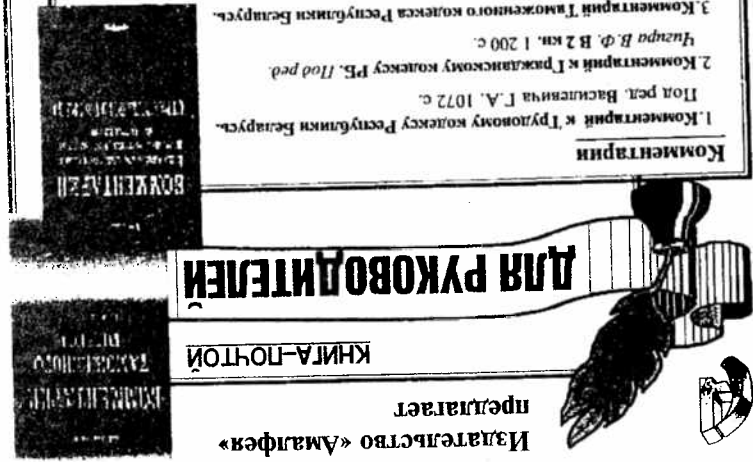
НАЦЫЯНАЛЬНА-МОЎНАЯ КАНЦЭПТУАЛІЗАЦЫЯ ЧАСУ Ў
ФОРМУЛАХ БЕЛАРУСКАГА МАЎЛЕНЧАГА ЭТЫКЕТУ

247

Беларуская мова і мовазнаўства на рубяжы III тысячагоддзя:
Матэрыялы навуковай канферэнцыі, прысвечанай 70-годдзю
Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі.

Подпісана в печать 23.11.2000 г. Формат 60x80 1/32. Усл. печ. л. 11,5.
Бумага офсетная Гарнітура Roman Тираж 250 экз. Заказ 2.11
Код но ОКРБ 007-98 22.11.20
Издательство «Право и экономика» Лицензия ЛВ № 464 от 15.09.2000
220072 г. Минск ул. Сурганова 1, корп. 2.
Произведено на оборудовании ПКП «ЮНИЛЕНД»
г. Минск ул. Жилиновича 15-605

Издательство «Амалфея»
предлагает
КНИГА-ПОЧТОЙ
для РУКОВОДИТЕЛЕЙ

Комментарии

1. Комментарий к Трудовому кодексу Республики Беларусь. Под ред. Василевича Г.А. 1072 с.
2. Комментарий к Гражданскому кодексу РБ. Под ред. Чанца В.Ф. В 2 кн. 1 200 с.
3. Комментарий Таможенного кодекса Республики Беларусь. Бохан В.Ф. 192 с.
4. Комментарий к правам заключения и исполнения договоров (контрактов) строительного подряда. Супотский А.Н. 432 с.
5. Образцы договоров, используемых в хозяйственной деятельности. 6-е изд. 512 с.
6. Образцы договоров, используемых в хозяйственной деятельности. На диске (word 7).
7. Привлечение статуса членских, коллективных и арендных предприятий соответствия с новым Гражданским кодексом РБ. Функ Я.И., Жданский В.И., Астапенко С.Г., Фролова О.В. 288 с.
8. Образцы юридических документов. На диске (word 7).
9. Новый гражданский кодекс РБ. Общий обзор. Чигирев Ф.Ф. 166 с.
10. Зарботная плата и ее включение в себестоимость: В вопросах и ответах. Скрипченко Л.Т. 272 с.
11. Комментарий к Положению о порядке обеспечения объектов по временной негражданинственности. Капыльская Л.И., Странская Л.Н. 196 с.
12. Административная ответственность за нарушение условий в сфере торговли. 13. Индивидуальные предприниматели и налоговые органы. Копин В.В. 224 с.

Нормативные акты

1. Кодекс Республики Беларусь о административных правонарушениях. 304 с.
2. Подходный налог. Социальное страхование (Законы РБ и Методические указания). 3. Налог на добавленную стоимость (Закон РБ и Методические указания).

Наш адрес: 220073, г. Минск, ул. Кальварийская, 62
Тел.: (017) 254-10-98, 254-69-87, факс: (017) 254-69-25
E-mail: amalfeja@mail.beltelecom.by
http://www.beltelecom.by/~amalfeja_books

Тел.: (017) 254-10-98, 254-69-87, факс: (017) 254-69-25